

Паккі Андрій Глібович, аспірант, Державний біотехнологічний університет

Pakki Andriy, State Biotechnological University, Postgraduate student, <https://orcid.org/0009-0001-7531-7606>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ У КОНТЕКСТІ ЗРОСТАННЯ РІВНЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ DIGITALIZATION OF BUSINESS PROCESSES IN THE CONTEXT OF INCREASING THE LEVEL OF INCLUSIVITY OF REGIONAL ECONOMIES

Паккі А. Г. Цифровізація бізнес-процесів у контексті зростання рівня інклюзивності економіки регіонів. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2026. Том 11. № 1. С. 114 – 118.

Pakki A. Digitalization of business processes in the context of increasing the level of inclusivity of regional economies. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2026. Volume 11. № 1. pp. 114 – 118.

Метою статті є дослідження впливу цифровізації бізнес-процесів на інклюзивність регіональної економіки на основі результатів аналізу Індексу цифрової трансформації регіонів. У статті визначено вплив цифровізації бізнес-процесів на зростання рівня інклюзивності економіки регіонів в умовах децентралізації, воєнних викликів та повоєнного відновлення України. Обґрунтовано, що цифрові трансформації виступають важливим інструментом подолання просторових, інституційних та соціально-економічних бар'єрів, розширюючи доступ населення і суб'єктів господарювання до економічних ресурсів, ринку праці, публічних та комерційних сервісів. Особливу увагу приділено характеристиці регіональних відмінностей цифрового розвитку та їх впливу на формування інклюзивного економічного середовища. За підсумками аналізу Індексу цифрової трансформації регіонів України проведено оцінку рівня цифрової зрілості областей та встановлено взаємозв'язок між інституційною спроможністю, розвитком інтернет-інфраструктури, галузевою цифровою трансформацією і ступенем інклюзивності регіональної економіки. Порівняльний аналіз динаміки індексу та його субіндексів у 2022–2024 роках показав асиметрію темпів цифровізації між регіонами та її вплив на доступ бізнесу і населення до цифрових можливостей. Результати дослідження свідчать, що регіони з вищими значеннями Індексу цифрової трансформації характеризуються кращими умовами для розвитку малого і середнього підприємництва, поширення дистанційних форм зайнятості, цифрового підприємництва та платформних бізнес-моделей, що сприяє підвищенню економічної активності соціально вразливих груп населення. Водночас встановлено, що цифровізація не має автоматичного інклюзивного ефекту та за відсутності належної інституційної підтримки може поглиблювати регіональні диспропорції. Визначено, що забезпечення інклюзивності регіональної економіки вимагає системної інтеграції цифрових трансформацій у регіональну політику розвитку, поєднання технологічних рішень із розвитком людського капіталу та вдосконаленням управлінських механізмів.
Ключові слова: цифрові трансформації, інклюзивна економіка, бізнес-процеси, регіональна економіка, Індекс цифрової трансформації регіонів.

The purpose of the article is to examine the impact of business process digitalization on the inclusivity of the regional economy, based on an analysis of the Regional Digital Transformation Index. The article examines the impact of digitalization of business processes on economic inclusivity in regions under conditions of decentralization, wartime challenges, and the post-war recovery of Ukraine. It is substantiated that digital transformations serve as a vital tool for overcoming spatial, institutional, and socio-economic barriers by expanding the access of the population and business entities to economic resources, the labor market, and public and commercial services. Attention is paid to characterizing regional differences in digital development and their impact on the formation of an inclusive economic environment. Based on the analysis of the Regional Digital Transformation Index of Ukraine, an assessment of the digital maturity of the regions was conducted, and a relationship was established between institutional capacity, the development of internet infrastructure, sectoral digital transformation, and the degree of regional economic inclusivity. A comparative analysis of the index dynamics and its sub-indices in 2022–2024 revealed an asymmetry in digitalization rates across regions, with implications for businesses' and the population's access to digital opportunities. The research results indicate that regions with higher values of the Digital Transformation Index are characterized by better conditions for the development of small and medium-sized entrepreneurship, the spread of remote work, digital entrepreneurship, and platform business models, which contribute to increasing the economic activity of socially vulnerable groups. At the same time, it was established that digitalization does not have an automatic inclusive effect and, in the absence of proper institutional support, can deepen regional disparities. It is determined that ensuring the inclusivity of the regional economy requires the systematic integration of digital transformation into regional development policy, combining technological solutions with human capital development and improving management mechanisms.

Keywords: digital transformations, inclusive economy, business processes, regional economy, Regional Digital Transformation Index.

Вступ

Цифрові перетворення в Україні відбуваються в контексті масштабних інституційних зрушень, сформованих процесами децентралізації, наявною регіональною нерівномірністю розвитку та комплексом завдань, пов'язаних із повоєнною відбудовою країни, що потребує не лише технологічного оновлення, а й інструменту переосмислення моделей регіонального розвитку та забезпечення соціально-економічної інклюзивності. Крім того, впровадження цифрових рішень здійснюється в неоднорідному просторово-економічному середовищі, що обумовлює різні стартові можливості регіонів щодо доступу до цифрової інфраструктури, людського капіталу та інституційної спроможності.

У сучасних умовах цифрової трансформації економіки особливої актуальності набуває аналіз регіональних відмінностей у рівні цифровізації бізнес-процесів та їх впливі на соціально-економічну інклюзію, оскільки для України характерна значна територіальна диференціація доступу до цифрової інфраструктури, людського капіталу та цифрових сервісів, що обумовлює необхідність регіонального підходу до оцінювання інклюзивності цифрового розвитку. Аналіз цифрових інновацій є ключовим інструментом для оцінки їхнього впливу на інклюзивну економіку тому, що впровадження сучасних аналітичних методів дозволяє виявити як позитивні аспекти, так і потенційні ризики цифрової трансформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження цифровізації бізнес-процесів значною мірою фокусуються на взаємозв'язку цифрових трансформацій та соціально-економічного розвитку визначаючи, що цифрова інфраструктура та онлайн-сервіси здатні зменшувати бар'єри участі у економічних процесах, особливо в умовах віддалених або депресивних регіонів. У контексті економічної інклюзії вітчизняні вчені (Базилюк А.В., Дубина М.В., Дергалюк М.О., Загрійчук М.Ю., Кожина А.В., Кушніренко О.М., Мельник М.І., Ушкаленко І.М., Федулова Л.І. та інші) звертають увагу на те, що цифрові інструменти можуть сприяти розширенню доступу до ринків, фінансових послуг та освітніх можливостей для соціально вразливих груп населення. Проте залишаються кілька ключових напрямів, які потребують подальшого детального дослідження, наприклад, методології оцінювання цифрової інклюзії на регіональному рівні, бар'єри цифрової інклюзії в окремих регіонах.

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons CC-BY 4.0

© Паккі Андрій Глібович, 2026

Формулювання цілей статті

Метою статті є дослідження впливу цифровізації бізнес-процесів на інклюзивність регіональної економіки на основі результатів аналізу Індексу цифрової трансформації регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження

В умовах поглиблення соціально-економічних диспропорцій та посилення викликів глобалізації цифрові технології також змінюють традиційні підходи до управління територіальним розвитком, формуючи нові можливості для залучення населення до економічної активності, розширюють доступ до базових послуг і зменшують структурну нерівність між регіонами. Інклюзивність регіональної економіки передбачає рівний доступ усіх соціальних груп до економічних ресурсів, ринку праці, освіти, медичних та адміністративних послуг незалежно від місця проживання, рівня доходів чи соціального статусу. У цьому контексті цифрова трансформація виступає важливим інструментом подолання просторових, інституційних та інформаційних бар'єрів, що традиційно обмежували участь окремих територій і груп населення в економічному розвитку.

На сучасному етапі реалізації децентралізаційної реформи особливої актуальності набуває завдання формування та розвитку теоретико-інституційних засад ідентифікації й практичного впровадження механізмів цифрової економіки в Україні. Реалізація зазначених механізмів має створити дієве підґрунтя для функціонального забезпечення комплексної трансформації соціально-економічного простору адміністративно-територіальних утворень, передусім міст, які виступають ключовими осередками перспективного економічного зростання та локального розвитку [1].

Погоджуємося з думкою, що «цифрова трансформація виступає невід'ємною складовою регіонального розвитку, проте її впровадження в українських регіонах супроводжується низкою проблем, що стримують або уповільнюють відповідні трансформаційні процеси. По-перше, спостерігається дефіцит кваліфікованих фахівців, здатних і вмотивованих брати участь у реалізації цифрових ініціатив на рівні громад і регіонів. По-друге, ефективність цифрових перетворень знижується внаслідок складної, повільної та надмірно бюрократизованої системи комунікації між органами місцевої та центральної влади. По-третє, недостатній рівень інформаційного висвітлення та популяризації успішних цифрових проєктів обмежує можливість їх масштабування й запозичення позитивного досвіду іншими громадами та регіонами. Водночас кризові умови воєнного часу зумовили перерозподіл управлінських пріоритетів на інші напрями розвитку; однак навіть за таких обставин вирішення значної частини проблемних питань у різних сферах суспільного життя здійснюється саме завдяки інструментам цифрової трансформації» [2].

Розвиток дистанційних форм зайнятості, цифрового підприємництва та платформних бізнес-моделей розширює можливості працевлаштування для населення з обмеженою мобільністю, внутрішньо переміщених осіб, молоді та осіб з інвалідністю, тому цифрові трансформації суттєво впливають на ринок праці та структуру регіональної економіки, що сприяє підвищенню економічної активності та формуванню нових джерел доходів у регіонах, які раніше перебували на периферії економічного зростання.

На наш погляд, сучасні тенденції розвитку цифровізації на регіональному рівні дедалі більше визначають якість життя населення та формування комфортного соціально-економічного середовища, а впровадження цифрових технологій у сфері публічного управління, охорони здоров'я, освіти, транспорту та житлово-комунального господарства сприятиме підвищенню доступності послуг, зменшенню просторових і часових бар'єрів, а також зростанню прозорості управлінських процесів. Крім того, розвиток цифрової інфраструктури та електронних сервісів створює передумови для активізації економічної діяльності, розширення можливостей зайнятості й соціальної інтеграції населення. Водночас цифровізація регіонів виступає важливим чинником зміцнення людського капіталу, підвищення адаптивності території до зовнішніх викликів і забезпечення сталого розвитку, оскільки поєднання цифрових трансформацій із орієнтацією на підвищення якості життя населення формує основу для створення комфортного та інклюзивного регіонального середовища (рис. 1).

Рис. 1. Сучасні тенденції розвитку цифровізації в регіоні та підвищення якості життя населення як умови формування комфортного середовища. Джерело: побудовано автором на основі [3]

Реформа децентралізації суттєво змінила архітектуру управління регіональним розвитком, посиливши роль обласних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування у формуванні та реалізації цифрових стратегій, оскільки передача повноважень на місцевий рівень створила умови для адаптації цифрових трансформацій до специфіки регіонів і громад, водночас актуалізувавши проблему нерівномірності цифрового розвитку. У частині регіонів цифрові ініціативи стали чинником активізації економічної діяльності та підвищення доступності публічних послуг, тоді як в інших – обмежені ресурси та інституційні бар'єри зумовлюють ризики поглиблення соціально-економічних диспропорцій.

Особливої актуальності набуває проблема регіональної асиметрії соціально-економічного розвитку. Відповідно до даних Державної служби статистики України та Інституту демографії НАН України, між регіонами країни спостерігаються суттєві відмінності за ключовими показниками якості життя, зокрема тривалістю життя населення, рівнем охоплення вищою освітою, зайнятістю та забезпеченістю медичною інфраструктурою. Найбільш сприятливі

значення характерні для центральних і великих урбанізованих регіонів (зокрема м. Київ, Львів), тоді як прифронтові та деокуповані території демонструють істотно гірші показники. У 2022–2023 роках у більшості регіонів зафіксовано зниження доходів на душу населення, особливо в областях, що зазнали безпосереднього впливу бойових дій, що негативно позначається на рівні добробуту, доступі до освітніх і цифрових ресурсів та демографічній поведінці населення. Згідно з офіційними статистичними даними, у 2023 році рівень цифрового доступу до адміністративних послуг у великих містах суттєво перевищував аналогічні показники у сільській місцевості. До ключових обмежувальних чинників належать недостатній розвиток телекомунікаційної інфраструктури, низький рівень цифрової грамотності населення та брак навичок користування державними цифровими платформами, зокрема сервісом «Дія» [4].

Регіональна асиметрія цифрового розвитку в Україні проявляється у відмінностях рівня цифрової інфраструктури, поширеності електронних сервісів, цифрових навичок населення та здатності бізнесу інтегрувати цифрові технології у виробничі й управлінські процеси, що безпосередньо впливає на інклюзивність регіональної економіки, оскільки нерівний доступ до цифрових ресурсів обмежує можливості участі окремих територій і соціальних груп у створенні економічної доданої вартості. За таких умов цифровізація може виступати як фактором зменшення регіональних диспропорцій, так і джерелом їх посилення, що обумовлює необхідність комплексного аналітичного підходу до оцінки її впливу.

Міністерством цифрової трансформації України було розроблено та запроваджено Індекс цифрової трансформації, який охоплює всі 24 регіони держави, а також виступає інструментом міжрегіонального зіставлення, що має важливе аналітичне значення та дозволяє оцінити ефективність планування й реалізації цифрових реформ на рівні регіональних органів виконавчої влади. Основне призначення індексу полягає у формуванні аналітичної основи для дослідження рівня цифрової трансформації діяльності обласних державних адміністрацій та використання отриманих результатів органами державної влади, аналітичними установами, розробниками цифрових рішень та іншими зацікавленими сторонами з метою вдосконалення й оптимізації процесів цифрового розвитку регіонів.

Структура Індексу цифрової трансформації охоплює вісім ключових складових, серед яких інституційна спроможність, розвиток інтернет-інфраструктури, функціонування центрів надання адміністративних послуг (ЦНАП), упровадження принципу «без паперів», розвиток цифрової освіти, формування цифрової «візитівки» області, поширення базових електронних послуг, а також галузева цифрова трансформація.

За підсумками 2024 року середній рівень Індексу в Україні становить 0,497. Найбільш високі значення зафіксовано у Львівській (0,850), Дніпропетровській (0,844) та Одеській (0,805) областях. Індекс сформовано на основі дев'яти базових компонентів, до яких належать інституційна спроможність, стан і розвиток інтернет-інфраструктури, функціонування центрів надання адміністративних послуг, реалізація принципу «без паперів», рівень цифрової освіти, цифрова «візитівка» регіону, поширеність базових електронних сервісів, галузева цифрова трансформація, а також індивідуальні проекти СДТО. Найвищі показники спостерігаються у сфері доступності базових електронних послуг (0,759), інституційної спроможності (0,687) та розвитку мережі «Інтернет» (0,686), тоді як найнижчий рівень виявлено у впровадженні режиму «без паперів» (0,421).

Крім того, за допомогою Індексу здійснено оцінку рівня доступу соціальних установ до мережі «Інтернет». Згідно з отриманими результатами, відкриті Wi-Fi-зони функціонують приблизно у 10 тисячах закладів освіти, понад 5 тисячах бібліотек і більш ніж 1 тисячі установ соціальної сфери. Важливою особливістю 2024 року стало включення до структури Індексу показника індивідуальних проектів СДТО, що надає регіональним цифровим директорам можливість самостійно визначати пріоритети цифрового розвитку з урахуванням специфіки області. Загалом командами СДТО та обласних військових адміністрацій реалізовано 125 проектів, серед яких 13 – екологічних, 17 – у сфері кібербезпеки та 15 – оборонного спрямування.

Окремі регіональні цифрові ініціативи отримали подальше поширення в інших областях. Зокрема, реєстр перепусток на період комендантської години забезпечує автоматизований процес оформлення дозволів на пересування, формування електронних перепусток з унікальними QR-кодами та можливість їх дистанційного скасування. Упродовж року було оброблено близько 70 тисяч заявок і видано 56 тисяч електронних перепусток, а система наразі функціонує у 200 громадах. Проєкт реалізовано у Вінницькій, Львівській та Рівненській областях.

Проєкт створення навчальних центрів операторів безпілотних літальних апаратів спрямований на формування умов для підготовки кваліфікованих пілотів БПЛА. Ветерани та цивільні особи мають змогу безоплатно опанувати професійні навички використання дронів у різних сферах діяльності. Протягом року навчання пройшли понад 2 тисячі осіб, а реалізація проєкту охопила шість областей.

Також активно впроваджувався хмарний сервіс Cisco Umbrella DNS, призначений для захисту від шкідливого програмного забезпечення, фішингових атак та інших кіберзагроз шляхом фільтрації небезпечних DNS-запитів. У 2024 році сервіс було інтегровано у понад 480 громадах та більш ніж 1 200 закладах освіти. Загальна кількість оброблених запитів перевищила 4,9 млрд, з яких 21,9 млн ідентифіковано як потенційно небезпечні. Проєкт упроваджено в десяти регіонах України.

Окремим напрямом цифрових ініціатив стала реалізація системи моніторингу якості атмосферного повітря, що передбачає встановлення стаціонарних і мобільних станцій контролю, а також дозиметрів для вимірювання рівня радіаційного фону з подальшою інтеграцією даних у спеціалізовані екологічні платформи. Станом на сьогодні встановлено 106 стаціонарних станцій, 49 радіаційних дозиметрів і 12 мобільних дозиметрів, а проєкт реалізовано у семи областях України [5].

Аналіз змін значень індексу та позицій областей у рейтингу є важливим для розуміння того, як регіональні особливості цифрової трансформації впливають на цифровізацію бізнес-процесів і формування інклюзивної економіки (рис. 2). За статистичними даними [6–8], в середньому по Україні значення Індексу знизилося з 0,651 у 2022 році до 0,497 у 2024 році, що свідчить про ускладнення процесів цифрової трансформації в умовах воєнних, економічних та інституційних викликів. Однак у низці регіонів зберігається відносно високий рівень цифрової зрілості, що забезпечує їм кращі умови для розвитку цифрового бізнесу та залучення інновацій. Коливання позицій у рейтингу вказують не лише на зміну абсолютних показників, а й на нерівномірність темпів цифровізації між регіонами, що безпосередньо впливає на рівень інклюзивності економічного розвитку.

Таким чином, аналіз даних, наведе-них на рис. 2, підтверджує, що підвищені значення Індексу цифрової трансформації мають тісний взаємозв'язок із:

- розширенням доступу до цифрових публічних та комерційних сервісів;
- зменшенням бар'єрів для започаткування та розвитку малого і серед-нього підприємництва;
- інтенсивнішим використанням дистанційних і платформних форматів ведення бізнесу;

– зростанням рівня залученості населення до цифрових економічних процесів.

Натомість регіони з низькими або нестабільними показниками формують цифрові розриви, які зменшують інклюзивність економіки та обмежують участь окремих територій у цифровому розвитку.

Сукупний аналіз субіндексів Індексу цифрової трансформації дає змогу оцінити не лише рівень цифрової зрілості регіонів, а й їх здатність забезпечувати інклюзивну цифрову економіку, в межах якої бізнес-процеси стають доступнішими для різних груп населення та суб'єктів господарювання. Динаміку розвитку цифровізації регіонів за трьома ключовими складовими Індексу – інституційна спроможність, розвиток інтернету та галузева цифрова трансформація у 2022–2024 роках наведено в табл. 1.

Інституційна спроможність (як основа інклюзивної цифровізації) відображає якість регіонального управління, цифрову готовність органів влади та ефективність реалізації цифрових політик. У 2022–2023 роках більшість лідерів (Дніпропетровська, Тернопільська, Рівненська області) демонстрували максимальні або близькі до максимальні значення (1,0), що свідчить про наявність сформованих інституційних механізмів підтримки цифровізації бізнесу (табл. 1). Водночас у 2024 році спостерігається зниження значень у більшості регіонів, зокрема в Харківській, Черкаській та Волинській областях, що може бути пов'язано з інституційними викликами воєнного періоду, перерозподілом ресурсів та зниженням управлінської стабільності, створюючи для бізнесу зростання регуляторних ризиків і нерівномірність доступу до цифрових сервісів, які негативно впливають на інклюзивність економічного розвитку. Водночас позитивна динаміка Закарпатської та Херсонської областей у 2024 році свідчить про адаптивність інституцій, що є важливим чинником залучення малого та соціально орієнтованого бізнесу до цифрових трансформацій.

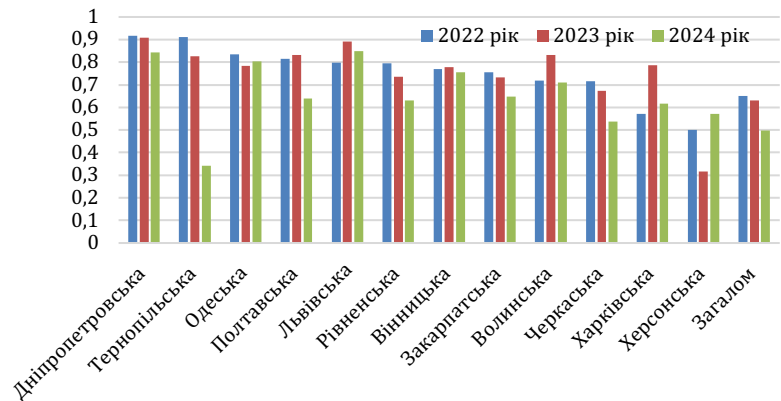

Рис. 2. Динаміка Індексу цифрової трансформації ТОП-10 регіонів України. Джерело: побудовано автором за даними [6–8]

Інституційна спроможність (як основа інклюзивної цифровізації) відображає якість регіонального управління, цифрову готовність органів влади та ефективність реалізації цифрових політик. У 2022–2023 роках більшість лідерів (Дніпропетровська, Тернопільська, Рівненська області) демонстрували максимальні або близькі до максимальні значення (1,0), що свідчить про наявність сформованих інституційних механізмів підтримки цифровізації бізнесу (табл. 1). Водночас у 2024 році спостерігається зниження значень у більшості регіонів, зокрема в Харківській, Черкаській та Волинській областях, що може бути пов'язано з інституційними викликами воєнного періоду, перерозподілом ресурсів та зниженням управлінської стабільності, створюючи для бізнесу зростання регуляторних ризиків і нерівномірність доступу до цифрових сервісів, які негативно впливають на інклюзивність економічного розвитку. Водночас позитивна динаміка Закарпатської та Херсонської областей у 2024 році свідчить про адаптивність інституцій, що є важливим чинником залучення малого та соціально орієнтованого бізнесу до цифрових трансформацій.

Таблиця 1. Значення Індексу цифрової трансформації ТОП-10 регіонів України в розрізі субіндексів

№	Область	Субіндекс								
		Інституційна спроможність			Розвиток інтернету			Галузева цифрова трансформація		
		2022 рік	2023 рік	2024 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
1	Дніпропетровська	1,000	1,000	0,897	0,993	0,902	0,790	0,924	0,826	0,650
2	Тернопільська	1,000	1,000	0,851	0,992	0,916	0,708	0,999	0,773	0,792
3	Одеська	0,900	1,000	0,853	0,841	0,849	0,876	0,808	0,601	0,523
4	Полтавська	0,800	0,800	0,937	0,894	0,917	0,964	0,560	0,836	0,694
5	Львівська	0,890	0,880	0,854	0,833	0,914	0,766	0,820	0,918	0,964
6	Рівненська	1,000	0,960	0,854	0,907	0,609	0,798	0,573	0,732	0,465
7	Вінницька	0,900	0,900	0,802	0,743	0,784	0,708	0,721	0,848	0,652
8	Закарпатська	0,571	0,800	0,901	0,868	0,602	0,806	0,504	0,688	0,379
9	Волинська	0,600	0,880	0,603	0,733	0,870	0,722	0,716	0,747	0,664
10	Черкаська	0,744	0,656	0,483	0,771	0,595	0,634	0,387	0,719	0,311
11	Харківська	0,794	0,728	0,491	0,615	0,926	0,514	0,325	0,773	0,553
12	Херсонська	0,441	0,286	0,755	0,428	0,179	0,352	0,066	0,092	0,407

Джерело: сформовано автором за даними [6–8]

Показником інфраструктурної передумови цифрових бізнес-процесів є субіндекс розвитку інтернету, який демонструє більш стабільну та зростаючу динаміку, особливо у Полтавській, Одеській та Львівській областях (табл. 1). У 2024 році Полтавська область досягла одного з найвищих показників (0,964), що створює сприятливе середовище для цифрових бізнес-моделей, електронної комерції та дистанційної зайнятості. Натомість різкі коливання у Рівненській, Закарпатській та Херсонській областях вказують на цифрову нерівність, яка безпосередньо обмежує інклюзивність економіки, оскільки недостатній або нестабільний доступ до інтернету знижує можливості малих підприємств, фермерських господарств та соціального підприємництва інтегруватися у цифрові ланцюги створення вартості. Отже, саме розвиток інтернет-інфраструктури виступає критичним фактором забезпечення рівних можливостей для бізнесу незалежно від регіону. Галузева цифрова трансформація є найбільш чутливим субіндексом до зовнішніх шоків. У більшості регіонів у 2024 році спостерігається зниження показників (Дніпропетровська, Одеська, Рівненська області), що свідчить про уповільнення впровадження цифрових рішень у виробництві, логістиці та сервісних галузях (табл. 1). Проте Львівська область демонструє стійке зростання (до 0,964 у 2024 році), що відображає активну цифровізацію ІТ-сектору, креативних індустрій та бізнес-сервісів, створюючи інклюзивні можливості зайнятості, зокрема для молоді, внутрішньо переміщених осіб та фрілансерів. Показники Херсонської області, попри низьку базу, мають позитивну динаміку у 2024 році, що свідчить про відновлювальний потенціал цифрових технологій як інструменту економічної інтеграції постраждалих територій.

Цифрові технології виступають не лише засобом модернізації інструментарію регіонального управління, а й чинником глибинної трансформації парадигми розвитку регіонів, створюючи передумови для формування адаптивної, інноваційно-орієнтованої та стійкої економічної системи. Сучасні моделі регіонального розвитку дедалі активніше інтегрують цифрові рішення як визначальний фактор довгострокового економічного зростання та інструмент забезпечення просторової збалансованості. У теоретичному аспекті такі підходи ґрунтуються на положеннях ендогенної теорії зростання, яка акцентує увагу на ролі знань, людського капіталу, інноваційної діяльності та інформаційних потоків як ключових джерел підвищення продуктивності економіки. У цьому контексті цифрова трансформація розглядається як механізм активізації внутрішнього потенціалу регіонів, підвищення їхньої економічної самодостатності та адаптивності до змін. В українських реаліях практична реалізація зазначених підходів знаходить відображення у впровадженні програм «Регіональна цифрова трансформація» та «Дія. Цифрова громада» [9].

Таким чином, цифрові трансформації є потужним чинником підвищення інклюзивності регіональної економіки за умови їх системної інтеграції в регіональну політику розвитку, а поєднання цифрових інструментів з інституційними реформами, розвитком людського капіталу та принципами децентралізації створює синергійний ефект, що сприяє формуванню більш збалансованої, стійкої та соціально орієнтованої моделі регіонального економічного зростання.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Проведений аналіз впливу цифрових трансформацій на інклюзивність регіональної економіки України встановив, що цифровізація виступає важливим системоутворюючим чинником сучасного регіонального розвитку, особливо в умовах децентралізації, воєнних викликів і повоєнного відновлення. Крім того, цифрові технології створюють нові можливості для зменшення просторових, інституційних та соціально-економічних бар'єрів, розширюючи доступ населення і бізнесу до економічних ресурсів, публічних послуг та ринку праці. Аналіз субіндексів Індексу цифрової трансформації показав, що інституційна спроможність, розвиток інтернет-інфраструктури та галузева цифрова трансформація є ключовими передумовами формування інклюзивного регіонального середовища, але недостатній рівень цифрових навичок населення, нерівномірний доступ до інтернету та нестабільність управлінських механізмів знижують потенціал цифровізації як інструменту соціально-економічної згуртованості. Водночас позитивні приклади окремих регіонів підтверджують здатність цифрових технологій виступати драйвером відновлення економічної активності навіть у постраждалих територіях.

За підсумками дослідження встановлено, що цифрові трансформації не мають автоматичного інклюзивного ефекту та потребують системної інтеграції в регіональну політику розвитку. Водночас поєднання цифрових інструментів з інституційними реформами, розвитком людського капіталу та принципами людино-центричного підходу створює передумови для формування стійкої, інклюзивної та адаптивної моделі регіонального економічного зростання, у межах якої цифровізація виступає не лише фактором економічної ефективності, а й механізмом зменшення регіональних диспропорцій та підвищення соціальної згуртованості.

Література

1. Мельник М.І. Трансформація структури економіки міст Західного регіону України: монографія. Львів: НАН України. Державна установа «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долішнього НАН України», 2021. 529 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20210005.pdf>.
2. Білик Ю. Потенціал цифрової трансформації у громадах України. 2022. URL: <https://voxukraine.org/potentsial-tsyfrovoyi-transformatsiyi-u-gromadah-ukrayiny>.
3. Дубина М.В., Дергалюк М.О. Особливості цифрової трансформації регіонів України: сучасні реалії, проблеми та шляхи вирішення. *Economic Synergy*. 2023. Випуск 1 (7). С. 66-81. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-6>. URL: <https://es.istu.edu.ua/index.php/EconomicSynergy/article/view/77/67>.
4. Поспелова Т.В., Марухленко О.В., Руденко В.С. Цифрова трансформація публічного управління: вплив на параметри людського розвитку в умовах сучасних суспільних трансформацій в Україні. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2024. №2(14). URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/51709/2/FEU_KU_ESJOEAFI_2_14_2025.pdf. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0246>.
5. Результати цифрової трансформації в регіонах України за 2024 рік. 2025. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/regions/rezultati-tsyfrovoyi-transformatsii-v-regionakh-ukraini-za-2024-rik>.
6. Індекс цифрової трансформації регіонів України. Підсумки 2024 року. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/a/5a/7be6e4e930076257945a29847c6035a9.pdf>.
7. Індекс цифрової трансформації регіонів України. Підсумки 2023 року. URL: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/d/fd/4c7c19e2bfc0608662f6e770a3128fd3.pdf>.
8. Індекс цифрової трансформації регіонів України. Підсумки 2022 року. URL: https://drive.google.com/file/d/1a-tOr16Ahzl_BSk1M7bif4y3CRlFmFRC/view.
9. Амеліна Н.К., Комчатних О.В., Левіщенко О.С., Редько Н.О., Жижома М.К. Цифрова трансформація регіональної економіки: теоретико-методологічні засади, потенціал і стратегічні вектори розвитку. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2025. № 20(2025). URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/566/524>. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16743081>.

References

1. Mel'nyk, M.I. (2021). *Transformatsiia struktury ekonomiky mist Zakhidnoho rehionu Ukrainy*. [Transformation of the economic structure of cities in the Western region of Ukraine]. NAN Ukrainy. Derzhavna ustanova «Instytut rehional'nykh doslidzhen' im. M.I. Dolishn'oho NAN Ukrainy». L'viv. Available at: <https://ird.gov.ua/irdp/p20210005.pdf>.
2. Bilyk, Yu. (2022). Potentsial tsyfrovoyi transformatsii u hromadah Ukrainy. [Potential of digital transformation in communities of Ukraine]. Available at: <https://voxukraine.org/potentsial-tsyfrovoyi-transformatsiyi-u-gromadah-ukrayiny>.
3. Dubyna, M.V., Derhaliuk, M.O. (2023). «Peculiarities of digital transformation of regions of Ukraine: modern realities, problems and solutions». *Economic Synergy*. Issue 1 (7). pp. 66-81. DOI: <https://doi.org/10.53920/ES-2023-1-6>. Available at: <https://es.istu.edu.ua/index.php/EconomicSynergy/article/view/77/67>.
4. Pospielova, T.V., Marukhlenko, O.V., Rudenko, V.S. (2024). «Digital transformation of public administration: impact on human development parameters in the context of modern social transformations in Ukraine». *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. №2(14). Available at: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/51709/2/FEU_KU_ESJOEAFI_2_14_2025.pdf. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0246>.
5. Rezul'taty tsyfrovoyi transformatsii v rehionakh Ukrainy za 2024 rik. (2025). [Results of digital transformation in the regions of Ukraine in 2024]. Available at: <https://thedigital.gov.ua/news/regions/rezultati-tsyfrovoyi-transformatsii-v-regionakh-ukraini-za-2024-rik>.
6. Indeks tsyfrovoyi transformatsii rehioniv Ukrainy. Pidsumky 2024 roku. [Index of digital transformation of regions of Ukraine. Results of 2024]. Available at: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/a/5a/7be6e4e930076257945a29847c6035a9.pdf>.
7. Indeks tsyfrovoyi transformatsii rehioniv Ukrainy. Pidsumky 2023 roku. [Index of digital transformation of regions of Ukraine. Results of 2023]. Available at: <https://storage.thedigital.gov.ua/files/d/fd/4c7c19e2bfc0608662f6e770a3128fd3.pdf>.
8. Indeks tsyfrovoyi transformatsii rehioniv Ukrainy. Pidsumky 2022 roku. [Index of digital transformation of regions of Ukraine. Results of 2022]. Available at: https://drive.google.com/file/d/1a-tOr16Ahzl_BSk1M7bif4y3CRlFmFRC/view.
9. Amelina, N.K., Komchatnykh, O.V., Levischenko, O.S., Red'ko, N.O., Zhyzhoma, M.K. (2025). «Digital transformation of the regional economy: theoretical and methodological foundations, potential and strategic vectors of development». *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*. № 20(2025). Available at: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/566/524>. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16743081>.